

Mole Antonelliana

Mole Antonelliana (via Montebello 20) ma 167,5 m wysokości, jest jednym z najwyższych na świecie budynków z cegły (zbudowany bez użycia żelaznej konstrukcji). Powstał w latach 1863–1889. Projektantem i budowniczym był ekscentryczny architekt Alessandro Antonelli (jego dzieła to m.in. dom Scaccabarozzi w Turynie i bazylika św. Gaudentego w Novarze). Budowę ukończył syn Alessandra inżynier Costanzo Antonelli.

To budowla eklektyczna, głównie neoklasycystyczna i neobarokowa. Ma masywną podstawę, wzniesioną na planie zbliżonym do kwadratu. Między podstawą a kopułą umieszczono efektowną kolumnadę. Duża kopuła też jest na planie kwadratu.

Elewacja południowa i zachodnia

Fot. Joanna Brzezińska

Kopułę wieńczy iglica (47 m) na ośmiobocznej podstawie. Pierwotnie na szczycie umieszczono posąg skrzydlatego geniusza, ale zniszczył go piorun w 1904 r. Zastąpiono go 5-ramienną gwiazdą (12 m). W 1953 r. huragan strącił iglicę, co sprawiło, że w 1961 r. wzmocniono jej konstrukcję.

Pierwotnie miała to być synagoga. Gdy Turyn został stolicą Włoch, diaspora żydowska zwróciła się do Antonellego, aby wykonał projekt.

Zmiany wprowadzane w trakcie budowy skutkowały takim wzrostem kosztów, że skończyły się fundusze na dalsze prace. Budowla miała 70 m wysokości, była bez kopuły. Po negocjacjach w 1878 r. inwestycję przejęło miasto (społeczności żydowskiej przekazano inną działkę).

Trzęsienie ziemi w 1887 r. nie spowodowało dużych strat, ale wymusiło zmiany konstrukcyjne wzmacniające budynek.

Piazza Castello, w tle wieża Mole Antonelliana

Elewacja południowa i zachodnia

Fot. Krzysztof Pol

W latach 1908–1960 działało tu muzeum ruchu Risorgimento (walka o zjednoczenie Włoch), które przeniesiono do Palazzo Carignano. Potem (przez ok. 40 lat) można było jedynie wjechać windą, aby obejrzeć panoramę.

Od 2000 r. mieści się tu **Narodowe Muzeum Kinematografii** (Museo Nazionale del Cinema). Założyła je Maria Adriana Prolo (1908–1991), która już w latach 40. XX w. rozpoczęła gromadzenie zbiorów (początkowo były w Palazzo Chiablese).

Kolumny elewacji zachodniej

W Turynie narodził się włoski przemysł filmowy. Tutaj już na początku XX w. sprowadzono kinematograf.

Fot. Krzysztof Pol

Wnętrza projektowali Gianfranco Gritella z Turynu i urodzony w Genewie François Confino. Przestrzeń wystawiennicza zajmuje 3200 m², na 5 piętrach.

Wnętrze z posągiem boga Molocha z filmu „Cabiria” (1914)

Fot. Joanna Brzezińska

Muzeum prezentuje historię kina od jego początków do współczesności, etapy produkcji, m.in. fotografie, szkice, plakaty, materiały reklamowe, sprzęt kinowy, scenografie, kostiumy.

Fot. Joanna Brzezińska

Odbywają się tu też liczne imprezy związane z filmem i festi-wale. Biblioteka (Cineteca) gromadzi filmy nieme i dźwiękowe. Częstością muzeum jest multipleks przy via Verdi 18.

Nad kopułą (na wysokości ok. 85 m) jest platforma widokowa, na którą można dotrzeć windą panoramiczną. Widać z niej nie tylko panoramę miasta, ale też Alpy.

Fot. Joanna Brzezińska